

Elektrituruseaduse muutmise seadus

Elektrituruseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 39 lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Süsteemihaldur ei hüvita tootjale saamata jäänud tulu, välja arvatud käesoleva seaduse § 71 lõike 5 punktis 1 nimetatud tootja piiramisega seotud kulud, kui ta andis tootjale tootmise vähendamise korralduse § 40 lõikes 2 nimetatud alustel ja kõik muud võimalused olid ammendatud.“;

2) paragrahvi 61 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) otseliin rajatakse tootja elektrijaamaga samale kinnistule, sellega piirnevale kinnistule või tootmiseladme liitumispunktist kuni kuue kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni või rannikutel mereparke võrguga liitvatest alajaamadest kuni 15 kilomeetri kaugusel paikneva elektripaigaldiseni;“;

3) paragrahvi 66 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Võrguettevõtja arendab võrku oma teeninduspiirkonnas viisil, mis tagab võimaluse järjepidevalt osutada õigusakti ja tegevusloa tingimuste kohast võrguteenust võrguga ühendatud ja tulevikus ühendatavatele tarbijatele, energiakogukondadele, tootjatele, liinivaldajatele ja võrguettevõtjatele, arvestades nende põhjendatud vajadusi, ning ühendada võrguga oma teeninduspiirkonnas asuva ja prognoositavalt tulevikus turuosalise rajatava nõuetekohase elektripaigaldise.“;

4) paragrahvi 66 lõige 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(10) Jaotusvõrguettevõtja konsulteerib võrgu arengukava koostamisel võrguühenduse kasutajate ja põhivõrguettevõtjaga, avaldab oma veebilehel koos võrgu arengukavaga konsultatsiooni tulemused ning esitab võrgu arengukava Konkurentsiametile. Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud ettevõtja esitab Konkurentsiametile lisaks arengukavale arenduskohustuse täitmiseiga seotud investeringuprojektide nimekirja ja nende ajakava.“;

5) paragrahvi 66 lõike 12 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) investeerimisprojektide, sealhulgas võrgu arenduskohustusega seotud investeerimisprojektide nimekiri ja ajakava;“;

6) paragrahvi 66 täiendatakse lõikega 14² järgmises sõnastuses:

„(14²) Käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud investeringuprojektide nimekirja ja ajakava kooskõlastab Konkurentsiamet.“;

7) paragrahvi 68 lõige 1¹ muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud juhtumit ei loeta elektrienergia või võrguteenuse ebaseaduslikuks tarbimiseks, kui turuosalise avatud tarne leping on katkenud ning kuni uue lepingu sõlmimiseni osutab talle avatud tarnet see võrguettevõtja, kelle võrguga on tema elektripaigaldis õiguslikul alusel ühendatud.“;

8) paragrahvi 71 lõike 5 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) vajalike muutuv- ja tegevuskulude katmine, mille hulka loetakse võrgupiirangutest lähtuvad tootja elektrienergia võrku sisestamise piiramisega seotud kulud;“;

9) paragrahvi 72 täiendatakse lõigetega 6¹–6⁵ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Võrguettevõtjal on võrgu arenduskohustuse ajal õigus teha lisaks olemasoleva võrgulepingu täitmisele investeering, mis on vajalik võrguettevõtja prognoositud uue tootmis- ja tarbimissuunalise võimsuse liitmiseks või tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks võrgus. Sellise investeeringu võib teha ainult liitumisel võrguettevõtja olemasolevasse võrku olemasoleval pingeastmel või kui uue võrgu rajamise näeb ette investeeringute kava. Põhivõrgus loetakse olemasolevaks võrguks muuhulgas uus ehitatav alajaam, mis rajatakse olemasolevast õhuliinist maksimaalselt ühe õhuliini visangu kaugusele.

(6²) Võrgu arenduskohustusega seotud võrguettevõtja investeering võetakse arvesse käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud võrgutasude hinna arvutamisel ja arvestatakse võrguettevõtja võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara hulka.

(6³) Liitumisel või tarbimis- või tootmistingimuste muutmisel võrgus, milleks kasutatakse käesoleva paragrahvi lõikes 6¹ nimetatud investeeringut, vähendatakse laekunud liitumistasu ulatuses esialgu võrguettevõtja võrgu arenduskohustuse hulgas võrguteenuse osutamiseks vajalikku ja põhivara hulka arvestatud kulu. Menetlus-, toimingu- ja projektijuhtimistasu tagasi ei arvestata.

(6⁴) Põhivõrguga ühendamisel põhineb liitumistasu kulupõhisel hinnal, kuid olemasoleva põhivõrgu võrguga ühendamisel kehtib fikseeritud liitumistasu, millele lisandub täiendav liitumistasu käesoleva seaduse § 42 lõike 3 alusel kehtestatud määruse kohaselt.

(6⁵) Uue tootmisvõimsusega liitumisel või tootmisvõimsuse suurendamise korral olemasolevas põhivõrgus on fikseeritud liitumistasu suurus võimsuse lisamiseks 44 000 eurot megavoltampri kohta ja käesoleva seaduse § 42 lõike 3 alusel kehtestatud määruse lisas esitatud hinnakirjal põhinev tasu.“;

10) paragrahvi 72 lõike 9 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) liitumistasudest soetatud põhivara, kui see ei ole seotud käesoleva paragrahvi lõike 6¹ alusel soetatud põhivaraga;“;

11) paragrahvi 87¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Üle 15 kW elektrilise võimsusega seadme võrguga liitmiseks tootmissuunalise liitumise taotluse esitamise ajaks on turuosaline kohustatud maksma võrguettevõtjale tagatiseks 38 000 eurot megavoltampri kohta. Võrguettevõtja ei rakenda tagatise nõuet, kui tootmissuunaline liitumine toimub tegevusloaga võrguettevõtjate vahel või kui liitumistaotlus esitatakse korterelamule rajatava tootmisseadme ühendamiseks võrguga. Tagatis tagastatakse turuosalisele, kui turuosaline on alustanud liitumistaotluse kohase tootmisseadmega elektrienergia tootmist käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi jooksul või juhul, kui liitumistaotlust ei võetud menetlusse. Muul juhul tagatis tagastamisele ei kuulu.“;

12) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Põhivõrguettevõtja ja tegevusloaga võrguettevõtja võib üles öelda tegevusloaga jaotusvõrguettevõtjaga sõlmitud liitumislepingu tootmisvõimsuse ulatuses, milles tootmisseedet käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi jooksul võrku ei ühendata.“;

13) paragrahvi 87¹ lõiked 3–4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud krediidasutuse, finantseerimisasutuse või kindlustusandja reiting peab olema vähemalt investeerimisjärgu krediidireiting. Krediidasutus, finantseerimisasutus või kindlustusandja võib tugineda lõikes 2 nimetatud garantii väljastamisel oma kontserni emaettevõtte krediidireitingule.“

(4) Tootmise alustamiseks ettenähtud periood on päikesepaneelide paigaldamisel üks aasta, avameretuuleparkide paigaldamisel kolm aastat ja muude tehnoloogiate puhul kaks aastat alates liitumispunkti valmimise tähtajast või võrguettevõtja võrguühenduse ja kogu tootmissuunalise liitumisvõimsuse kasutamiseks vajalike liitumislepinguliste tööde valmimise lõpptähtajast, sõltuvalt sellest, kumb tähtaeg saabub hiljem.“;

14) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 4¹–4² järgmises sõnastuses:

„(4¹) Tootmise alustamiseks ettenähtud periood päikesepaneelide puhul võib olla pikem käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud perioodist, kui nende paigaldamine on seotud ehitusprojektiga, mille valmimine on päikesepaneelide paigaldamise eelduseks, ja seda ulatuses, mis on ehitusprojekti valmimistähtaeg liitumistaotluse esitamisel.“

(4²) Käesoleva paragrahvi lõikes 4¹ sätestatud tootmise alustamise ajapikendus ei või olla pikem kui kolm aastat.“;

15) paragrahvi 87¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiat muuta ei tohi. Elektrienergia tootmise tehnoloogia muutmiseks loetakse muu hulgas olukorda, kus liitumislepingus nimetatud võrguga ühendatav tootmiseseade muudetakse ebaolulise ruumilise mõjuga ehitisest olulise ruumilise mõjuga ehitiseks planeerimisseaduse tähenduses.“;

16) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 5¹–5² järgmises sõnastuses:

„(5¹) Tehnoloogia muutmiseks ei loeta liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiale muu tehnoloogia lisamist, kui sellega ei kaasne liitumislepingus sätestatud tootmissuunalise võimsuse suurendamine.“

(5²) Liitumistaotluses nimetatud elektrienergia tootmise tehnoloogiat on lubatud muuta aladel ja juhtudel, kus riigikaitseliste piirangute tõttu ei ole lubatud liitumistaotluses näidatud tehnoloogiat rajada. Tehnoloegiat võib muuta, kui sellise tehnoloogia kasutamine ei ole vastuolus sellel alal kehtestatud riigikaitseliste piirangutega.“;

17) paragrahvi 87¹ lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Kui tootmissuunalise liitumislepingu sõlminud turuosaline ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisel oma liitumislepingujärgset tootmisvõimsust kasutanud, tasub liituja võrguettevõtjale alates nimetatud tähtaja saabumisest aasta möödumisel mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu. Tasu rakendatakse iga järgneva aasta täitumisel, mil turuosaline ei ole kasutanud vähemalt 95 protsendi ulatuses kogu oma

liitumislepingujärgset tootmissuunalist võimsust. Tasu suurus on 38 000 eurot ühe megavoltampri kohta aastas.“;

18) paragrahvi 87¹ täiendatakse lõigetega 6¹–6² järgmises sõnastuses:

“(6¹) Üle 100 MW netovõimsusega tootmisseadme puhul rakendatakse käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tasu 30 protsendi ulatuses esimesel aastal ning 60 protsendi ulatuses teisel aastal, kui esimesel aastal kasutati liitumislepingujärgset tootmisvõimsust vähemalt 50 protsendi ulatuses.

(6²) Võrguettevõtja lükkab käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tasu rakendamist edasi, kui tootmist ei ole alustatud tõendatult tootjast sõltumatutel põhjustel kuni nimetatud põhjuste äralangemiseni, kusjuures tootja on kohustatud nimetatud põhjuste äralangemisest koheselt teavitama võrguettevõtjat. Tasu ei kohaldata tegevusloaga võrguettevõtjate vahel toimuvale tootmissuunalisele liitumisele.“;

19) Paragrahvi 87¹ lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Tootmissuunalise võrgulepingu sõlminud turuosaline, kelle tootmisseade on olnud võrguga sünkroniseeritud, kuid kes ei ole viimase kahe aasta jooksul alates käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisest vähemalt 95 protsendi ulatuses oma võrgulepingujärgset tootmissuunalist võimsust kasutanud, tasub võrguettevõtjale mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses tasu. Tasu rakendatakse esmase kaheaastase perioodi täitumisel, mil turuosaline ei ole kasutanud vähemalt 95 protsendi ulatuses kogu oma võrgulepingujärgset tootmissuunalist võimsust. Tasu suurus on 38 000 eurot ühe kasutamata megavoltampri kohta aastas, mida võrguettevõtjal on õigus rakendada kord aastas või kuupõhise tasuna.“;

20) Paragrahvi 87¹ täiendatakse lõikega 7¹ järgmises sõnastuses:

„(7¹) Tootmisvõimsuse suurendamisel, vähendamisel või võimsusest loobumisel enne tasu arve saamist rakendub käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud tasu proportsionaalselt seni võrgulepingus kokku lepitud võimsusega. Pärast esmase kaheaastase perioodi möödumist rakendatakse tasu lõikes 7 sätestatud suuruses iga järgneva aasta eest, kui turuosaline ei kasuta võrgulepingujärgset tootmissuunalist võimsust selle aasta jooksul. Tasu ei kohaldata tegevusloaga võrguettevõtjate vahel sõlmitud võrgulepingule.“;

21) paragrahvi 87¹ lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(9) Kui tootmissuunalise liitumistaotluse esitamise ajaks ei ole turuosaline tasunud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud suuruses tagatist, ei võta võrguettevõtja liitumistaotlust menetlusse. Kui turuosalise esitatud tagatist ei ole võimalik enam pärast liitumistaotluse vastuvõtmist rakendada võrguettevõtjast sõltumatul põhjusel, siis sellega liitumismenetlus lõpeb või kaotab liitumisleping kehtivuse.“;

22) Paragrahvi 87¹ täiendatakse lõikega 9¹ järgmises sõnastuses:

„(9¹) Kui tootmissuunalise liitumis- või võrgulepingu sõlminud isik ei tasu tähtajaks käesoleva paragrahvi lõikes 6 või 7 nimetatud tasu, ei ole võrguettevõtja kohustatud tagama turuosalisele liitumis- või võrgulepinguga kokkulepitud võrguühendust tootmissuunalise võimsuse ulatuses, mida turuosaline ei ole kasutanud. Võrguettevõtjal on õigus võrgulepingus ühepoolset vähendada tootmisvõimsust või võrguleping tootmistingimuste osas üles öelda, kui võrgulepingujärgne tootmisvõimsus on jäetud kasutusele võtmata. Liitumispunktis vajaliku tootmissuunalise võimsuse taastamiseks esitab turuosaline uue liitumistaotluse.“;

23) paragrahvi 93 lõike 6 punkt 15 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„15) annab käesoleva seaduse § 39 lõikes 7 nimetatud süsteemihalduri koostatud aruandele hinnangu oma aastaaruandes, arvestades seda, kas süsteemihalduri aruanne on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punktis b nimetatud ühenduseülese võrgu arengukavaga;“;

24) paragrahvi 93 lõiget 6 täiendatakse punktiga 15¹ järgmises sõnastuses:

„15¹) kooskõlastab käesoleva seaduse § 66 lõike 12 punktis 3 nimetatud võrgu arenduskohustuse täitmisega seotud investeeringuprojektide nimekirja 30 päeva jooksul alates nimekirja esitamisest ning vajaduse korral annab soovitusi süsteemihalduri investeerimiskava muutmiseks;“;

25) paragrahvi 111³ lõiget 15 täiendatakse pärast sõna „möödumisest“ lauseosaga „iga järgneva aasta eest“;

26) paragrahvi 111³ lõige 16 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(16) Käesoleva seaduse § 87¹ lõikes 6 nimetatud tasu rakendatakse liitumislepingute suhtes, mille liitumislepingujärgne võrguühendus ja kõik tootmissuunalise liitumise kasutamiseks vajalikud liitumislepingukohased tööd on hiljemalt 2023. aasta 17. märtsi seisuga valminud. Paragrahvi 87¹ lõikes 4 nimetatud tähtaega arvestatakse alates 2023. aasta 17. märtsist ning tasu rakendatakse § 87¹ lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisest alates iga järgneva aasta eest.“;

27) paragrahvi 111³ täiendatakse lõikega 17 järgmises sõnastuses:

(17) Seaduse jõustumise hetkel kehtivale põhivõrguettevõtjaga sõlmitud liitumislepingule, mille alusel ei ole tasutud liitumistasu kolmandat osamakset, rakendatakse fikseeritud liitumistasu käesoleva seaduse § 72 lõikes 6¹ sätestatud juhul, kui olemasolev liitumistasu on kõrgem kui fikseeritud liitumistasu. Vähendatava liitumistasu kulu arvestatakse pärast turuosalise liitumistasu vähendamist põhivõrguettevõtja võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara hulka ja võetakse arvesse käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud võrgutasu arvutamisel.“.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2024

Algatab Vabariigi Valitsus X. Y 2024. a nr XYZ

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)